

УДК 811.111:658.8

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-4\(22\)-548-559](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2024-4(22)-548-559)

Чепурна Мирослава Володимирівна кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри іноземних мов та міжнародної комунікації, Черкаський державний технологічний університет, 18000, м. Черкаси, бульвар Шевченка, 460, <https://orcid.org/0000-0003-4550-7748>

Редчиць Тетяна Вікторівна кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов та міжнародної комунікації, Черкаський державний технологічний університет, 18000, м. Черкаси, бульвар Шевченка, 460, <https://orcid.org/0000-0003-3497-7699>

Власюк Ірина Володимирівна аспірант, асистент кафедри іноземних мов, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 46027, м. Тернопіль, вул. М. Кривоноса, 2, <https://orcid.org/0000-0002-6862-697X>

МОВНА ПІДГОТОВКА ДО МІЖНАРОДНОЇ КОМУНІКАЦІЇ У БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ

Анотація. Міжнародна комунікація на сьогодні позиціонується ключовим фактором розвитку міжнародної бізнес-діяльності, що спричинено стрімкою глобалізацією та інтеграцією суспільно-економічних процесів. У світлі окресленої тенденції, мовна підготовка у бізнес-середовищі набуває все більшої популярності, сприяючи розвитку потенціалу ефективного спілкування із партнерами з міжнародної спільноти. Високий рівень іншомовної комунікативної компетентності вбачається наразі необхідним базисом навичок для формації ефективного спілкування, що стимулює розширення бізнес-можливостей у міжнародному економічному просторі. Метою статті є комплексне вивчення специфіки сучасної мовної підготовки до міжнародної комунікації як чинника активізації бізнес-потенціалу компаній на міжнародному рівні. У дослідженні проаналізовано дефініцію категорії іншомовної підготовки як комунікативної компетентності. Розглянуто основні концепти мовної підготовки до міжнародної комунікації у бізнес-середовищі, зокрема, лінгвістичне володіння мовою, міжособистісні навички, стратегічну та культурну комунікацію, гнучкість і адаптивність, безперервний розвиток у

навчанні. Ідентифіковано пріоритетні актуальні мовні тенденції в сфері ведення міжнародного бізнесу, зокрема, інтенсифікація ролі читання в мовно-комунікативній підготовці, розвиток навчальних комунікативних програм та галузевих спеціалізованих мобільних додатків. Доведено, що мовна комунікація, як компонента міжнародної комунікативної компетентності, надає компаніям нові можливості у сфері міжнародного співробітництва, зокрема – інтенсифікацію взаємодії з клієнтами, розширення ринку, формування конкурентних переваг, покращений доступ до світового досвіду, фасилітацію переговорів та укладання угод.

Ключові слова: міжнародна комунікація, бізнес-середовище, мовна підготовка, іноземні мови, переклад.

Chepurna Myroslava Volodymyrivna Candidate of Pedagogic Sciences, Head of the Department of Foreign Languages and International Communication, Cherkasy State Technological University, 18000, Cherkasy, Shevchenko Boulevard, 460, <https://orcid.org/0000-0003-4550-7748>

Redchyts Tetiana Viktorivna Candidate of Philological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Foreign Languages and International Communication, Cherkasy State Technological University, 18000, Cherkasy, Shevchenko Boulevard, 460, <https://orcid.org/0000-0003-3497-7699>

Vlasiuk Iryna Volodymyrivna Postgraduate Student, Assistant Lecturer of the Department of Foreign Languages, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, 46027, Ternopil, St. M. Krivonosa, 2, <https://orcid.org/0000-0002-6862-697X>

LANGUAGE TRAINING FOR INTERNATIONAL COMMUNICATION IN A BUSINESS ENVIRONMENT

Abstract. Today, international communication is positioned as a key factor in the development of international business activities, which is caused by rapid globalization and integration of social and economic processes. In the light of this trend, language training in the business environment is gaining in popularity, contributing to the development of the potential for effective communication with partners from the international community. A high level of foreign language communicative competence is currently considered to be a necessary basis of skills for the formation of effective

communication, which stimulates the expansion of business opportunities in the international economic space. The purpose of the article is to comprehensively study the specifics of modern language training for international communication as a factor in enhancing the business potential of companies at the international level. The study analyzes the definition of the category of foreign language training as a communicative competence. The main concepts of language training for international communication in the business environment are considered, in particular, linguistic proficiency, interpersonal skills, strategic and cultural communication, flexibility and adaptability, continuous development in learning. The priority current language trends in the field of international business are identified, in particular, the intensification of the role of reading in language and communication training, the development of communication training programs and industry-specific specialized mobile applications. It is proved that language communication, as a component of international communication competence, provides companies with new opportunities in the field of international cooperation, in particular, intensification of interaction with customers, market expansion, formation of competitive advantages, improved access to world experience, facilitation of negotiations and conclusion of agreements.

Keywords: international communication, business environment, language training, foreign languages, translation.

Постановка проблеми. Базовим чинником успіху бізнес-проектів у глобалізованому соціально-економічному середовищі позиціонуються навички ефективної комунікації та міжкультурної взаємодії. У інтегрованому світі функціонал міжнародної комунікації виходить за рамки звичайної мовної підготовки. Вона синергізує фактори адаптивності, культурної толерантності та уміння орієнтуватися в тонкощах міжкультурної взаємодії.

У приведеному контексті мовна підготовка до міжнародної комунікації у бізнес-середовищі набуває рис необхідної детермінанти, котра відкриває нові потенційні можливості розвитку бізнесу, активно сприяючи формуванню та укріпленню важливої взаємодії з партнерами та клієнтами, постачальниками та співробітниками без географічних кордонів. Навички вільної та впевненої комунікаціями різними мовами позиціонуються визначальним чинником успіху реалізації компанії у глобальному ринковому середовищі. Із огляду на вищевказане, комплексне вивчення специфіки сучасної мовної підготовки до міжнародної комунікації як чинника активізації бізнес-потенціалу компаній вбачається актуальним та володіє практично вмотивованою цінністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика міжнародної комунікації та інноваційної векторності розвитку бізнес-процесів у мовному аспекті досліджується низкою зарубіжних та вітчизняних науковців. Зокрема, сучасні вчені аналізують перспективи розвитку цифрової трансформації мовних процесів у комунікаційному середовищі бізнесу (Р. Гуревич з співавторами [1], О. Koptiev [2]), вивчають вплив цифровізації на динаміку розвитку сфери мовної підготовки (Н. Юрко з колегами [3]), окреслюють взаємозв'язок між комунікацією та інноваціями (N. Burbules, G. Fan, P. Repp [4]).

Зазначена проблематика є також предметом активних дискусій серед науковців (Т. Adıgüzel., М. Kaş, F. Cansu [5]), котрі досліджують особливості впливу цифровізації мовної підготовки на її якісний рівень у період нестабільного соціально-економічного середовища та кризових суспільних явищ. З-поміж наукових праць, що досліджують глобальні тенденції застосування інформаційних систем для підвищення якості міжнародної комунікації, необхідно відзначити публікації [6], де аналізуються сучасні тренди діджиталізації навчального інструментарію. Водночас, окремими вченими проведено узагальнення викликів та проблематики цифровізації мовної підготовки [7].

Серед наукових розробок у досліджуваній сфері доцільно виділити матеріали досліджень вчених (С. Литвинова [8], Г. Йордан, Х. Йордан [9]), котрі вбачають потенціал інформаційних систем базисом цифрового саморозвитку здобувачів освіти різних рівнів, акцентують увагу на ролі читання в мовній підготовці для міжнародної комунікації. Концептуальні горизонти досліджуваної проблематики розширюються в напрацюваннях вчених (F. Yang з співавторами [10]), котрі приділяють значну увагу розробці індивідуалізованої моделі процесу діджиталізації освітньої підготовки на основі принципів та інформативно-операційної комунікації.

Суть поняття іншомовної комунікативної компетентності, її структура та особливості формування вивчаються в публікаціях та наукових роботах М. Alghizzawi [11]. Проте, більшість вчених розглядають і аналізують мовну підготовку до міжнародної комунікації у бізнес-середовищі з позиції педагогіки. Із огляду на це, низка концептуальних особливостей іншомовної компетентності з позиції міжнародних бізнес-процесів вимагають детального дослідження.

Мета статті (постановка завдання) полягає у комплексному вивченні специфіки сучасної мовної підготовки до міжнародної комунікації як чинника активізації бізнес-потенціалу компаній у глобальному середовищі.

Виклад основного матеріалу. У інтегрованому бізнес-середовищі мовна підготовка до міжнародної комунікації охоплює спектр знань, умінь та навичок щодо ефективного спілкування та взаємодії із зацікавленими сторонами з глобалізованому мовно-культурному середовищі. За концептуальною сутністю, міжнародна комунікативна компетентність виходить за межі володіння мовним інструментарієм, синергізуючи глибоке усвідомлення соціальних умовностей, культурних норм і стилів спілкування.

Базовими компонентами дефініції вбачаються знання мови та комунікативні навички, міжкультурна компетентність і соціокультурна чутливість, адаптивність. Вправний комунікатор має здатність формулювати ідеї, висловлювати думки та передавати повідомлення чітко і вільно як у письмовій, так і в усній формі. Крім того, вони здатні розуміти та інтерпретувати комунікацію інших людей з точністю та розумінням. Ефективне спілкування іноземною мовою також залежить від сильних міжособистісних навичок. Це, зокрема, вміння будувати взаєморозуміння, встановлювати довіру та налагоджувати значущі зв'язки з людьми з різним культурним досвідом. Активне слухання, емпатія та відкритість є важливими якостями, які сприяють конструктивному діалогу та взаєморозумінню у міжкультурній взаємодії. Крім того, володіння невербальними комунікативними сигналами, такими як мова тіла, жести та міміка, може підвищити ефективність спілкування в мультикультурному середовищі. Навички стратегічної комунікації дозволяють людям досягати конкретних цілей у крос-культурному контексті. Це, зокрема, вміння вести переговори, переконувати, впливати та ефективно вирішувати конфлікти, незважаючи на мовні та культурні бар'єри.

У глобальному бізнес-середовищі, що постійно розвивається, адаптивність і гнучкість є важливими атрибутами іншомовної комунікативної компетентності. Комунікатори повинні вміти коригувати свій підхід до спілкування залежно від культурної динаміки, ситуативного контексту та каналу комунікації. Це може містити перемикання між мовами, зміну стилів спілкування або вирішення несподіваних проблем, що виникають під час крос-культурної взаємодії.

Можна стверджувати, що мовна підготовка до міжнародної комунікації у бізнес-середовищі являє собою багатофакторну систему навичок, що поєднує міжособистісні навички, стратегічну комунікацію, знання мови, культурну чутливість, адаптивність і здатність до безперервного навчання. Розвиваючи окреслені компетентності, фахівці бізнес-середовища зможуть впевнено орієнтуватися в складнощах міжнародного бізнесу, формувати конструктивні відносини, відкривати нові потенційні можливості успішної діяльності на глобальному ринку.

Володіння та грамотне користування іноземними мовами формує низку переваг для компаній, створюючи нові можливості, налагоджуючи глибші взаємини та формуючи конкурентні переваги. На рис.1 приведені ключові переваги та можливості, що надаються ефективним спілкуванням іноземними мовами. Очевидно, що інвестуючи в мовну підготовку та розвиток міжкультурної компетенції, компанії можуть позиціонувати себе для зростання, інновацій та сталого розвитку у глобальному інтегрованому світі.

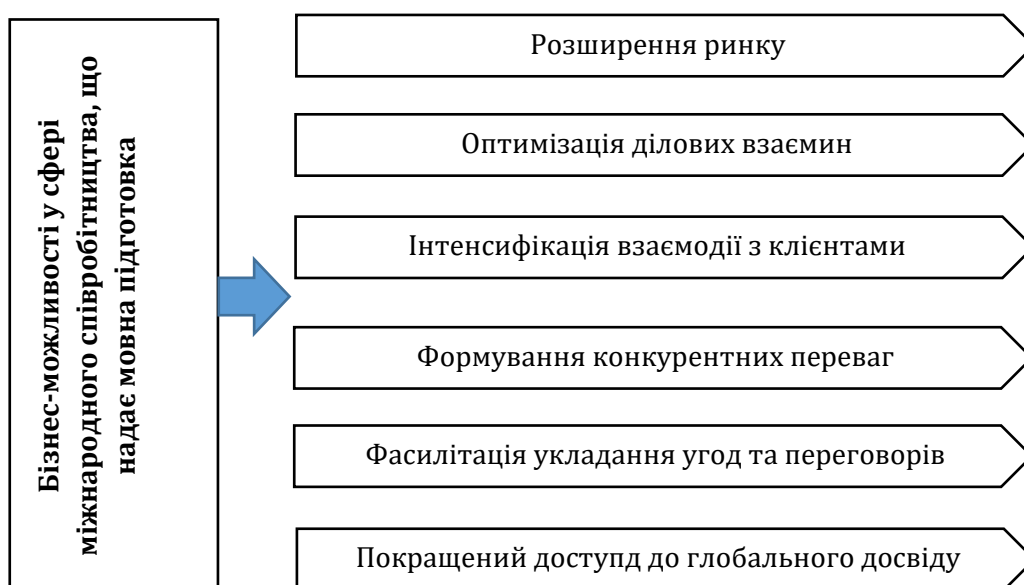

Рис. 1. Потенційні можливості мовної підготовки до міжнародної бізнес-комунікації
Джерело – автор на основі [2]

Необхідно зауважити, що у міжнародному діловому дискурсі перевага надається встановленню бізнес-контакту та репрезентації бізнес-ідеї чи продукту, основна ціль яких вбачається у досягненні ідентичного розуміння бізнес-контексту. Із окресленої позиції популярності набирають мало досліджені в лінгвістичному плані короткотривалі форми бізнес-комунікації –Elevator Speech, elevator pitch («ліфт-презентація»), специфіка функціоналу яких полягає в жорсткому обмеженні часу її реалізації (від 60 секунд до двох хвилин, тобто час, за який ліфт здійснює одну поїздку), а основна її мета – інформувати про концепцію продукту, ідеї для встановлення ділового контакту з використанням мінімальної кількості мовних засобів, наприклад, 125–150 слів за одну хвилину [1].

Динамізм та лаконічність є помітними характеристиками бізнесових контактів представників цієї культури, а глобалізація сприяє

освоєнню їхніх форм ділової комунікації іншими типами культур та з'ясуванню особливостей мовної поведінки комунікантів у таких ситуаціях спілкування.

Досягнення такого рівня «екстреності» успішної міжнародної комунікації можливе лише у разі ефективної системи комунікативної мовної підготовки, котра передбачає формування навичок іншомовної комунікативної компетенції. При цьому, особлива роль відводиться читанню. Читанню відводиться базисна роль у мовній підготовці, адже воно збагачує словниковий запас, оптимізує граматику та розуміння текстів, сприяючи розвитку загальної комунікативної компетентності. Читання позиціонується нині не лише навчальним засобом, а також джерелом інформації та засобом комунікації. Для реалізації цих завдань активно використовуються підходи аналітичного і синтетичного читання. Перший передбачає застосування аналітики текстового матеріалу як базису для його розуміння, а другий –синтетичне цілісне сприймання його мовної форми і змісту.

Суттєва роль у системі мовної підготовки до міжнародної комунікації як чинника активізації бізнес-потенціалу компаній відводиться міжнародним навчальним комунікативним програмам та, зокрема, міжнародній комунікації студентів (рис.2).

Міжнародні навчальні комунікативні програми дозволяють оволодіти навичками створення в процесі комунікації психологічного комфорту, встановлення міжособистісних та ділових контактів, коригування взаємин із співрозмовником, усвідомлення ментальної специфіки та норм мовленнєвого етикету носія мови. При цьому, особлива увага звертається на сучасні тенденції у навчанні іноземних мов та використанню цифрових можливостей та інтернет-ресурсів.

Значна варіативність інструментів для створення та ефективного практичного використання діджиталізованих навчальних ресурсів сприяє їх ефективному освоєнню. Цільове використання навчального контенту, оперування різними джерелами інформації та усвідомлення меж потенціалу їх застосування сприяють якісному проектуванню цифрових можливостей у рамках їх використання. Ефективна взаємодія між учасниками комунікаційного процесу, при цьому, забезпечує підвищення якісного рівня навчання із застосуванням ресурсів різного типу та спектру можливостей цифрового навчального контенту.

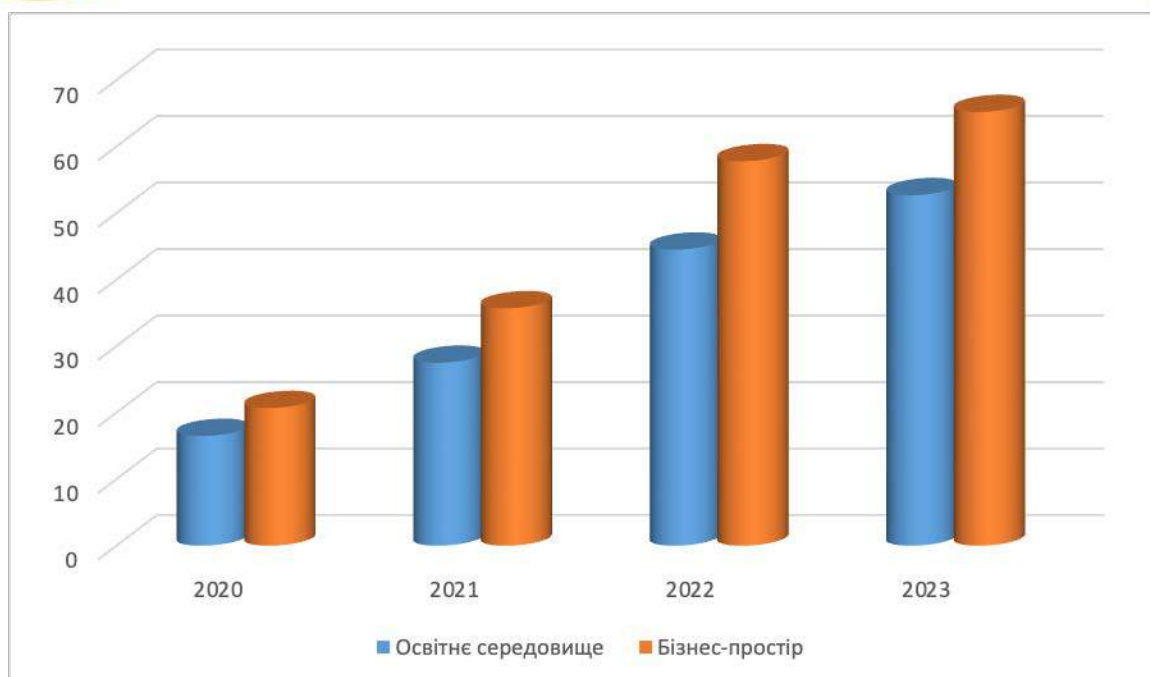

Рис. 2. Рівень використання міжнародних навчальних комунікативних програм у європейському освітньому та бізнес-просторі, %

Джерело – автор на основі [6,11]

Перспективним на сьогодні позиціонується використання специфічних портальних і хмарних технологій, що забезпечують диференційовану аналітику та використання інформативних даних, надаючи віддалений доступ до масивів навчальної інформації та цільових додатків. Хмарні технології, що входять до складу інформаційних навчальних комунікативних систем, дають змогу формувати цільовий цифровий майданчик для колективної взаємодії. Дефініцію навчального комунікативного порталу, при цьому, варто усвідомлювати як системний багаторівневий хаб різнопланових електронних навчальних програмних комплексів та ресурсів, що функціонують на основі комплексної бази даних та підпорядковуються єдиній стандартизації обміну інформацією.

Навчальний комунікативний портал розрахований на певний контингент учасників процесу і призначений для акумуляції, аналітики та доступу до інформації. Сучасні можливості інформаційних систем та інноваційних методик включають безперешкодний доступ до низки сервісів на базисі персоналізації за посередництвом будь-якого пристрою за допомогою мережі Інтернет.

Сучасні мобільні застосунки, створені для планшетів і смартфонів позиціонуються ще одним дієвим інноваційним засобом стимулювання мовної підготовки до міжнародної комунікації. Основними їх перевагами є спрощення комунікації, економічна вигода, швидкість і зручність використання. Робота зі смартфонами й планшетами дозволяє працювати з автентичними матеріалами, спонукає до творчості, мобільності, гнучкості в мисленні, сприяючи розвитку комунікативної, міжкультурної, інформаційної, когнітивної, а також соціальної компетентностей. Створення мобільних застосунків для міжнародної комунікації створює ефективні передумови для оперативного інформування, забезпечує зворотний зв'язок з партнерами та клієнтами, постачальниками та співробітниками.

Необхідно зацентувати, що темпи розвитку інформаційно-комп'ютерних технологій на сьогодні значно випереджають темпи їх імплементації в систему мовної підготовки. Дистанція між наявними технологічними інноваційними можливостями та залученням їх в середовище міжнародної комунікації формує виразне уявлення щодо векторності перспективного розвитку інформаційних навчальних систем. Володіючи потужним пошуковим інструментарієм, вони спроможні суттєво підвищити ефективність навчальної діяльності на різних освітніх рівнях. При цьому, залучення інформаційно-комп'ютерних технологій дає змогу побудови такої стратегії мовної підготовки, що спонукає здобувача до рефлексій та стимулює його пізнавальну активність, самостійність і творчу самореалізацію в комунікаційній взаємодії.

Основним ресурсом підвищення якості мовної підготовки у концепті впровадження інформаційних технологій є інформативні дані. Саме їх масиви дають змогу виокремлювати стратегічні цілі та завдання, максимально реалізовувати можливості, що відкриваються, а також приймати відповідні обґрунтовані та своєчасні управлінські рішення. Застосування інформаційних систем у мовній підготовці до міжнародної комунікації дозволяє ефективно використовувати потенціал міжнародних електронних навчальних ресурсів, акумулювати інформацію щодо навчальної діяльності, слідкувати за динамікою розвитку систем мовної підготовки.

Феномен порталної технології на сьогодні позиціонується найбільш доцільним шляхом розв'язання окресленої проблематики. Вона дає змогу ефективно організувати управління інформаційними потоками та використання засобів цифровізації, удосконалити рівень медіакомпетентності. Запропонована технологія дозволяє мінімізувати

ресурсоемність навчального процесу за умов одночасної інтенсифікації його ефективності. Вирішення проблеми імплементації інформаційних систем для підвищення якості мовної підготовки вбачається доцільним на основі використання концентричних інформаційних технологій, які інтегрують сукупність актуальних інформаційних баз, засоби та методи їх синтезу в єдиний цифровий інтегрований простір задля максимального забезпечення інформаційних потреб мовної підготовки.

Таким чином, можна стверджувати, що імплементація міжнародних навчальних комунікативних програм у бізнес-середовище та освітню сферу вбачається ефективною задля забезпечення загальної інформаційно-інтелектуальної підтримки мовної підготовки до міжнародної комунікації. Перспективним вектором для подальшого розвитку тематики даного дослідження вбачається ідентифікація рівнів ефективності цільового навчального контенту у цифровому форматі на базисі технологій віртуальної та доповненої реальності. Окрім того, уваги вимагає розробка потенціалу порталних технологій щодо розроблення індивідуальних освітніх траєкторій та педагогічного проєктування навчання.

Висновки. Очевидно, що у сучасному інтегрованому глобальному просторі мовна підготовка до міжнародної комунікації у бізнес-середовищі відіграє вирішальну роль щодо успішності реалізації діяльності компаній. На сьогодні досліджувана проблематика об'єднує аспекти володіння мовою, міжкультурної комунікації, формування міцних бізнес-взаємин і відкриття нових потенційних можливостей для зростання та інновацій.

Інвестування у вдосконалення та розвиток мовних навчальних програм, цифрові комунікаційні інструменти, ініціативи щодо оптимізації міжкультурної компетентності дають змогу бізнесу можливість володіти актуальними інноваційними навичками та знаннями, необхідними для процвітання на сучасному глобальному ринку.

Високий рівень мовної підготовки до міжнародної комунікації сприяє ефективній співпраці, імплементації елементів творчості, полегшуючи конструктивну взаємодію та обмін ідеями, нівелюючи на мовно-культурні розбіжності. Розвиваючи мовну компетенцію, бізнес-компанії можуть розраховувати на інклюзивність для досягнення успіху в діяльності. Мультикультурні бізнес-проєкти характеризуються унікальними перспективами, даючи змогу вирішувати складні завдання та адаптуватися до мінливої динаміки ринку.

У майбутньому важливість мовної підготовки в глобальному діловому спілкуванні невинно та стрімко зростатиме. Бізнес-гравці, які сприймають іншомовну компетентність як стратегічний імператив, матимуть кращі позиції для того, щоб досягати сталого зростання й успіху, розкрити максимальний потенціал власної діяльності.

Література:

1. Гуревич Р., Кадемія М., Опушко Н., Ільніцька Т., Плахотнюк Г. Роль цифрових технологій навчання в епоху цивілізаційних змін. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 2021. С. 28–38. <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-62-28-38>
2. Koptiev O. Особливості комунікативних технологій у кризовий період міжнародних відносин. *Філософія та політологія в контексті сучасної культури*. 2023. №15(1). С. 120-127. <https://doi.org/10.15421/352314>
3. Юрко, Н., Стифанишин, І., Проценко, У., Романчук, О. Англійські словники у мобільних додатках: особливості та переваги. *ЛЮГОС*. 2020. DOI 10.36074/2663-4139.09.06
4. Burbules N. C., Fan G., Repp P. Five trends of education and technology in a sustainable future. *Geography and sustainability*. 2020. №1(2). Pp. 93-97. <https://doi.org/10.1016/j.geosus.2020.05.001>
5. Adigüzel T., Kaya M. H., Cansu F. K. Revolutionizing education with AI: Exploring the transformative potential of ChatGPT. *Contemporary Educational Technology*. 2023. <http://hdl.handle.net/10679/9079>
6. Haleem A., Javaid M., Qadri M. A., Suman R. Understanding the role of digital technologies in education: A review. *Sustainable Operations and Computers*. 2022. №3. Pp. 275-285. <https://doi.org/10.1016/j.susoc.2022.05.004>
7. Гуралюк А. Г. Цифровізація як умова розвитку системи освіти. *Вісник Національного університету "Чернігівський колегіум" імені Т.Г. Шевченка*. 2021. №169(13). С. 3-8.
8. Литвинова С. Г. Концептуальні підходи до використання засобів доповненої реальності в освітньому процесі. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2020. №55. С.46–62. DOI:10.31652/2412-1142-2020-55-46-62.
9. Йордан Г. М., Йордан Х. В. Інформатизація освіти як основа розвитку інформаційного суспільства. *Інноваційні технології цифрової освіти у вищій та середній школі України та країн Євросоюзу*. 2020. http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/15382/1/39_Yordan_Yordan.pdf
10. Yang F. C. O., Wu W. C. V., Wu Y. J. A. Using a game-based mobile app to enhance vocabulary acquisition for English language learners. *International Journal of Distance Education Technologies (IJDET)*. 2020. №18(3). Pp. 1-24.
11. Alghizzawi M., Habes M., Al Assuli A., Ezmigna A. A. R. Digital Marketing and Sustainable Businesses: As Mobile Apps in Tourism. *In Artificial Intelligence and Transforming Digital Marketing*. 2023. Pp. 3-13. Cham: Springer Nature Switzerland. https://doi.org/10.1007/978-3-031-35828-9_1

References:

1. Hurevych, R., Kademiia, M., Opushko, N., Ilnitska, T., & Plakhotniuk, H. (2021). Rol tsyfrovyykh tekhnolohii navchannia v epokhu tsyvilizatsiinykh zmin [The role of digital learning technologies in the era of civilizational change]. *Modern Information Technologies and Innovation Methodologies of Education in Professional Training Methodology Theory Experience Problems*. 28–38. Retrieved from: <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2021-62-28-38> [in Ukrainian]

2. Koptiev, O. (2023). Osoblyvosti komunikatyvnykh tekhnolohii u kryzovyi period mizhnarodnykh vidnosyn [Features of communication technologies in the crisis period of international relations]. *Filosofiia ta politolohiia v konteksti suchasnoi kultury – Philosophy and political science in the context of contemporary culture*, 15(1). 120-127. Retrieved from: <https://doi.org/10.15421/352314> [in Ukrainian]

3. Iurko, N., Styfanyshyn, I., Protsenko, U., & Romanchuk, O. (2020). Anhliiski slovnyky u mobilnykh dodatkakh: osoblyvosti ta perevahy [English dictionaries in mobile apps: features and benefits]. *ΛΟΓΟΣ*. 2020. Retrieved from: DOI 10.36074/2663-4139.09.06 [in Ukrainian]

4. Burbules, N. C., Fan, G., & Repp, P. (2020). Five trends of education and technology in a sustainable future. *Geography and sustainability*, 1(2). 93-97. Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.geosus.2020.05.001> [in English]

5. Adigüzel, T., Kaya, M. H., & Cansu, F. K. (2023). *Revolutionizing education with AI: Exploring the transformative potential of ChatGPT*. Contemporary Educational Technology. Retrieved from: <http://hdl.handle.net/10679/9079> [in English]

6. Haleem, A., Javaid, M., Qadri, M. A., & Suman, R. (2022). Understanding the role of digital technologies in education: A review. *Sustainable Operations and Computers*, 3. 275-285. Retrieved from: <https://doi.org/10.1016/j.susoc.2022.05.004> [in English]

7. Huraliuk, A. H. (2021). Tsyfrovizatsiia yak umova rozvytku systemy osvity [Cifrovization as a condition for the development of the education system]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Chernihivskiy kolehium" imeni T.H. Shevchenka – Bulletin of the National University "Chernihiv Collegium" named after T.G. Shevchenko*, 169(13). 3-8. [in Ukrainian]

8. Lytvynova, S. H. (2020). Kontseptualni pidkhody do vykorystannia zasobiv dopovnenoi realnosti v osvitnomu protsesi [Conceptual approaches to the use of augmented reality in the educational process]. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia u pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy – Modern Information Technologies and Innovative Teaching Methods in the Training of Specialists: Methodology, Theory, Experience, Problems*, 55. 46-62. Retrieved from: DOI:10.31652/2412-1142-2020-55-46-62. [in Ukrainian]

9. Iordana H. M., & Yordan, Kh. V. (2020). Informatyzatsiia osvity yak osnova rozvytku informatsiinoho suspilstva [Informatization of education as a basis for the development of the information society]. *Innovatsiini tekhnolohii tsyfrovoy osvity u vyshchii ta serednii shkoli Ukrainy ta krain Yevrosoiuzu – Innovative technologies of digital education in higher and secondary schools in Ukraine and the EU countries*. Retrieved from: http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/15382/1/39_Yordan_Yordan.pdf [in Ukrainian]

10. Yang, F. C. O., Wu, W. C. V., & Wu, Y. J. A. (2020). Using a game-based mobile app to enhance vocabulary acquisition for English language learners. *International Journal of Distance Education Technologies (IJDET)*, 18(3), 1-24. [in English]

11. Alghizzawi, M., Habes, M., Al Assuli, A., & Ezmigna, A. A. R. (2023). Digital Marketing and Sustainable Businesses: As Mobile Apps in Tourism. In *Artificial Intelligence and Transforming Digital Marketing*, 3-13. Cham: Springer Nature Switzerland. Retrieved from: https://doi.org/10.1007/978-3-031-35828-9_1 [in English]